

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I MALMÖ**
Avdelning 1

DOM
2018-04-05
Meddelad i Malmö

Mål nr
13743-17

SÖKANDE

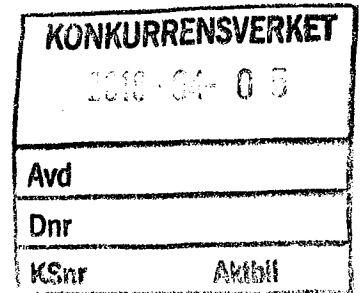
Shore Safety A-Miljö AB, 556168-6154

Ombud: advokat Linda Dahlström och jur.kand. Christoffer Erlandsson
Advokatfirman Morris AB
Vallgatan 30
411 16 Göteborg

MOTPART

Malmö stad

Ombud: stadsjurist Franciska Nermark
Stadskontoret, Upphandlingsenheten
205 80 Malmö

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan och beslutar att Malmö stads upphandling av livräddningsutrustning för strandverksamhet, SN-2017-1524, ska göras om.

Dok.Id 421352

Postadress
Box 4522
203 20 Malmö

Besöksadress
Kalendegatan 6

Telefon
040-35 35 00
E-post: forvaltningsrattenimalmo@dom.se
www.forvaltningsrattenimalmo.domstol.se

Telefax
040-97 24 90

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Malmö stad (staden) genomför upphandling av *Livräddningsutrustning för strandverksamhet SN-2017-1524*. Upphandlingen genomförs med öppet förfarande enligt LOU.

Genom beslut den 6 december 2017 tilldelades Fristad Plast AB (Fristad) kontraktet. Anbudet från Shore Safety A-Miljö AB (Shore Safety) har förkastats med motiveringen att anbudet inte uppfyller ställda krav på produkt. Shore Safety har i position 7-8 i anbudsprislagan offererat varmgalvat material trots att det från stadens sida under anbudstidens frågor och svar klarlagts att detta inte accepteras.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Shore Safety yrkar i första hand att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse vidtagits på så sätt att anbudet från Fristads också förkastats. I andra hand yrkas att upphandlingen ska göras om. Till stöd för sin talan anför Shore Safety bl.a. följande.

Staden har avseende positionerna 7-8 i förfrågningsunderlaget ställt upp kravet att livräddningsstegen skall flyta. Det ställs i övrigt inga krav avseende positionerna 7- 8. Staden har alltså inte ställt några krav alls på produkternas material. Enligt anbudsutvärderingen har staden bedömt att Shore Safety inte uppfyller alla obligatoriska krav i upphandlingen. Efter förkastande har Shore Safety getts följande motivering av staden: *"Stadens uppbygg har varit att i anbudsprislista särskilt ange "galvat" i de fall detta är tillåtet. Kajstegen är nedsänkt i havsvatten året runt. Vårt krav är att kajstegen ska vara av rostfritt material."* Shore Safety gör gällande att inte heller Fristad uppfyller ställda krav. Fristad uppfyller inte krav på att livräddningsstegen ska vara av rostfritt material. Fristad har endast livrädd-

ningsstegar av aluminium. För de fall Fristad skulle leverera en rostfri stege flyter inte en sådan. I sådant fall skulle Fristad inte uppfylla det obligatoriska kravet avseende flytförmåga i positionerna 7- 8 i anbudsprislistan. Staden har därmed i strid med likabehandlingsprincipen kvalificerat och utvärderat Fristads anbud. Om staden rätteligen hade förkastat Fristads anbud hade Shore Safety fått en ny möjlighet att lämna anbud och tilldelas kontrakt eftersom det i sådana fall inte skulle finnas några giltiga anbud kvar. Shore Safety har lidit eller vart fall riskerat att lida skada genom stadens felaktiga kvalificering och utvärdering av Fristads anbud.

Vidare har staden utformat upphandlingen på så sätt att förfrågningsunderlaget har riktats till en leverantör, Fristad, för att ge den vinnande anbudsgivaren konkurrensfördelar i strid med LOU. Framförallt har detta skett genom att utforma anbudsprislistan utefter Fristads produktkatalog samt inkluderingen av och antalet livbojar som efterfrågas i upphandlingen. Staden har i upphandlingen inkluderat produkten, Livbojen FP450, röd/vit, med tillbehör, som är livbojar som tillhandshålls gratis till bl.a. kommuner av försäkringsbolaget Trygg-Hansa. Det är Fristad som tillverkar dessa livbojar. Fristad kan därför erbjuda staden dessa livbojar gratis genom samarbetet med Trygg-Hansa vilket staden är mycket väl medveten om. Det finns starka skäl att utgå från att Fristad inte har behövt beställa livbojarna via Trygg-Hansas hemsida. Mot den bakgrunden har det saknats anledning för staden att inkludera livbojar i upphandlingen annat än för att otillbörligen rikta upphandlingen till Fristad.

Vidare har staden i det ursprungliga förfrågningsunderlaget ställt krav på att offererade livbojar ska uppfylla de krav som ställs på livbojar enligt SOLAS-konventionen. För att en livboj ska bli certifierad krävs bl.a. att livbojen har en ”highly visible orange colour” och vara försedd med reflexer. Shore Safety har i sitt anbud tagit fram en offererad livboj som är certifierad enligt SOLAS. Staden har dock på den sista dagen för anbudsin-

lämning angivit att kravet avseende SOLAS-certifiering tas bort och samtidigt förlängt anbudstiden med fyra dagar. Shore Safety gavs alltså enbart fyra dagar att eventuellt ta fram och offerera andra livbojar till ett möjligt lägre pris. Stadens frånträdande av krav på att offererad livboj ska vara SOLAS-certifierad skedde efter det att Shore Safety påpekat att det inte är möjligt att ställa krav på att bojen ska vara både röd/vit boj och att denna ska vara SOLAS-godkänd. Staden har alltså prioriterat att den offererade livbojen ska vara röd/vit framför att den ska vara certifierad enligt SOLAS-konventionen. De bojar som kan beställas via Trygg-Hansa är inte SOLAS-certifierade. Shore Safety har alltså getts en mycket kort tid på sig att omarbete en väsentlig del av sitt anbud. Staden har samtidigt varit medveten om att Fristad tillverkar röd/vita bojar åt Trygg-Hansa som inte är SOLAS-certifierade. På så sätt har Fristad givits en uppenbar fördel i förhållande till övriga anbudsgivare och det är sammantaget tydligt att staden har utformat upphandlingen otillbörligen för att gynna den vinnande anbudsgivaren. Det står i strid med de grundläggande principerna om proportionalitet och lika-behandling i LOU och har inneburit att Shore Safety gått miste om möjligheten att lämna ett konkurrenskraftigt anbud.

Staden har vidare gynnat Fristad genom sammansättningen av de efterfrågade produkterna. Staden har efterfrågat totalt 15 st olika specificerade produkter som anbudsgivarna skulle lämna anbud på. Exempel på de positioner i anbudsprislistan som utgör direkta återgivanden av Fristads produktspecifikationer är positionerna 11 och 13 som avser Fristads produkt livbojen FP450 samt kastlina till samma produkt. Position 2 och 4 är produkter som Fristad erbjuder med exakt samma specifikationer och bestående av två delar som kan offereras separat. Positionerna 5, 6, 7 alternativt 5, 6 och 8 avser delar av vad som normalt kallas fasta lejdare. Dessa delar har dock satts på olika positioner för att offereras separat. Detta motsvarar Fristads produkt-katalog, där deras version av en fast lejdare just består av tre lösa delar som monteras ihop på plats. Övriga krav på dessa totalt fyra positioner motsvarar

också exakt de specifikationer som finns för samma produkter i Fristads produktkatalog. Det finns andra fasta lejdare på marknaden, däribland Shore Safetys, som fyller samma, eller en bättre funktion, men har en annan konstruktion och bl.a. inte består av tre lösa delar. Det är alltså i praktiken produkter från Fristads produktsortiment som efterfrågas av staden och inte funktionen livlejdare vilket rätteligen borde varit fallet. Det saknas objektivt godtagbara skäl för staden att dela upp efterfrågade funktioner på så sätt som har skett.

Förfrågningsunderlaget har inte varit tillräckligt tydligt. Shore Safety har missletts att offerera livlejdare i annat material än vad staden har efterfrågat. Shore Safety har offererat en kättinglejdare i varmgalvaniserat stål vilket staden inte har godtagit. Som Shore Safety tidigare redogjort för består positionerna 5, 6 och 7 alternativt 5, 6 och 8 av produkter som sammantaget utgör livlejdare i två olika längder. I frågor och svar i upphandlingen, fråga 7, hänvisar Shore Safety till ovan nämnda positioner och ställer bl.a. frågan om det är acceptabelt med fasta lejdare i varmgalvat material samt om det är accepterat med kättinglejdare i varmgalvat material. Staden svarar följande:

Är det acceptabelt med fasta lejdare i varmgalvat material?

Svar: Nej krav kvarstår.

Är det acceptabelt med kättinglejdare i varmgalvat material?

Svar: Kättinglejdare accepteras eftersom den motsvarar position 5. Beträffande varmgalvat material se ovan.

En kättinglejdare utgörs av trappsteg som är fastmonterade på kättingar som i sin tur är monterade i mark- eller kajkant. Detta accepterar alltså staden. Således är inte positionerna 7-8 direkt tillämpliga då dessa uttryckligen avser "livräddningsstege". Staden har i sitt svar angivit att en kättinglejdare motsvarar position 5 alltså en "kajstegskonsol (galvad) för stege". För position 5 finns alltså ett uttryckligt krav på att produkten ska vara galvad (eller mer precist varmgalvaniserad). Beträffande varmgalvaniserat material har

staden enbart angivit ”Nej, krav kvarstår.”. Då det finns ett befintligt krav på varmgalvat material för position 5, vilket staden anser att kättinglejdare motsvarar, tolkade Shore Safety stadens svar som att kättinglejdare i varmgalvat material accepteras. Detta är också den tolkning som en normalt omsorgsfull och rimligt informerad anbudsgivare skulle göra. Staden har dock förkastat Shore Safetys anbud pga. att Shore Safety har offererat kättinglejdare i just varmgalvaniserat material. Det innebär att Shore Safety har lämnat ett högre anbud än vad vore fallet om upphandlingen hade genomförts i enlighet med de grundläggande principerna om likabehandling och transparens i LOU. För det fall rätten är av uppfattningen att Fristad uppfyller samtliga obligatoriska krav i upphandlingen anser Shore Safety att förfrågningsunderlaget är så otydligt att Shore Safety har förhindrats i sina möjligheter att lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Utformningen av förfrågningsunderlaget avseende material för positionerna 5-8 innebär att en rimligt informerad och normalt omsorgsfull leverantör inte har kunnat förutse hur det aktuella obligatoriska kravet ska tillämpas vilket strider mot principen om transparens. Med anledning därav har Shore Safety missletts att offerera produkter i annat material och med andra egenskaper än vad staden efterfrågat. Förfrågningsunderlaget är vilseledande för leverantörer.

Staden har agerat i strid med principerna om transparens och likabehandling i 4 kap. 1 § LOU eftersom staden har antagit Fristads anbud som inte uppfyller samtliga i upphandlingen ställda krav. Då Fristad rätteligen skulle ha uteslutits ur upphandlingen skulle det inte finnas några kvarvarande kvalificerade anbud. Shore Safety skulle därför rätteligen haft möjlighet att delta i en ny upphandling. Shore Safety har därigenom lidit skada.

Därutöver har upphandlingen genomförts så att den tydligt har riktats till en leverantör, Fristad, genom att bl.a. utforma produktspecifikationen i upphandlingen utefter Fristads produktkatalog samt inkludering av produkter som gynnat Fristad. Upphandlingen har alltså genomförts i strid med LOU

och de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU. Shore Safety har på grund av detta förfarande inte kunnat lämna sitt mest konkurrenskraftiga anbud och har inte tillåtits att konkurrera på lika villkor med Fristad. Shore Safety har även på denna grund lidit skada.

Staden bestrider bifall till ansökan och anför i huvudsak följande.

Vad avser kravet på livräddningsstegar anför följande. På fråga från Shore Safety under anbudstiden angav staden att varmgalvaniserat material inte uppfyller kravet för livräddningsstege (vilken sökanden offererar i form av kättinglejdare) på position 7 och 8 i anbudsprislistan. Kravet som anges i anbudsprislistan är att stegen ska flyta. Shore Safety har oaktat detta offererat en produkt i varmgalvaniserat material. Shore Safety vidgår att dennes anbud inte uppfyller ställda krav för nämnda positioner i anbudsprislistan och att det var rätt av staden att förkasta anbudet. Trots att Shore Safety under anbudstiden fått svar från staden att varmgalvaniserat material inte accepteras väljer bolaget att offerera en produkt med ett material som inte uppfyller kravet. Att staden inte kan acceptera sådant material på vare sig livräddningsstege eller kättinglejdare har sin bakgrund i stadens uppfattning att sådant material inte är lämpat för delar som ska finnas i saltvatten. Detta faktum är väl känt för Shore Safety och är enligt stadens uppfattning anledningen till att bolaget medgett att deras offererade kättinglejdare inte uppfyller ställda krav. Shore Safety söker nu göra gällande att staden skulle ha menat att en kättinglejdare kan jämföras med en kajstegskonsol. Shore Safetys påstående görs för att rättfärdiga att bolaget har offererat ett galvat material för kättinglejdaren. Det kan noteras att Shore Safety sedan 1972 är leverantör av livräddningsutrustning och är införstådd med att lejdare och konsol är två skilda ting. Dessa kan vara gjorda av olika material då lejdaren ska befinnas nedsänkt i vatten medan konsolen finns uppe på kajkanten. Att hävda att förfrågningsunderlaget är otydligt på den grund att Shore Safety

inte skulle känna till att det är skillnad på en konsol och lejdare saknar trovärdighet.

Det är inte korrekt att vinnande anbudsgivare, Fristad, inte uppfyller materialkravet för angivna positioner. Fristad har offererat en stega i aluminium. Aluminium är ett material som motsvarar behovet på att stegen ska kunna flyta och samtidigt tåla att vara nedsänkt i havsvatten året runt. Benämningen *rostfritt* förekommer inte i underlaget. På förfrågan från Shore Safety svarade staden att en stega i varmgalvaniserat material inte accepterades. Förklaringen innehållande benämningen *rostfritt material* gjordes av staden i ett mailsvar på en fråga efter tilldelningsbeslutet. Denna förklaring avsåg att förtydliga att stegarna förutsattes vara i ett material som inte rostar.

Shore Safety har uppgett att bolaget inte haft möjlighet att lämna sitt bästa anbud avseende livbojar. Samtliga anbudsgivare har möjlighet att nyttja försäkringsbolaget Trygg-Hansas erbjudande, men Shore Safety har valt en annan lösning. Det faktum att en av marknadens aktörer också är tillverkare av livbojar är inte något staden kan påverka. Staden kan i detta avseende endast se till att det för leverans av bojar till staden inte förutsätts att anbudsgivare också tillverkar bojarna. Staden har efterfrågat produkten på ett konkurrensneutralt sätt och Shore Safety har inte lidit någon skada pga. kravets utformning.

Angående SOLAS-godkännande påtalade Shore Safety under anbudstiden en diskrepans i underlaget. För att vara godkänd enligt SOLAS ska bojen vara orange. För att tillmötesgå Shore Safety och öppna upp för fler anbudsgivare frånföll staden kravet på SOLAS-godkännande. Om staden förstår Shore Safety rätt menar bolaget att staden borde frånfallit kravet på färg istället. Det står Shore Safety fritt att tycka detta, men staden har vid utformningen av kraven utgått från sitt behov. Lättnaden i kravet tydliggjordes under anbudstiden och var evident för alla anbudsgivare.

I sammanhanget kan nämnas att staden självklart söker utforma upphandlingar så att största möjliga konkurrens uppnås. Det faller på sin egen orimlighet att staden skulle gynnas av att endast en leverantör ges möjlighet att lämna anbud. Staden har även i denna upphandling i största möjliga omfattning, efter Shore Safetys önskemål, förtydligat och lättat på produktkraven för att understödja Shore Safetys produktutbud, bl.a. har anbudstiden i två omgångar utökats.

Shore Safety har vidgått att det var korrekt av staden att förkasta bolagets anbud. Då Shore Safety yrkar att upphandlingen ska göras om är bolaget helt införstådd med att dess anbud varken uppfyllt ställda krav eller har lägst pris. Shore Safetys enda möjlighet att tilldelas kontraktet är att upphandlingen avbryts för att därefter göras om. Därigenom har Shore Safety möjlighet att anpassa sitt pris i förhållande till det vinnande anbudet. Staden kan inte se på vilket sätt Shore Safety lidit skada på den grund att vinnande anbudsgivare lämnat ett korrekt anbud. Shore Safety påstående om att bolaget inte kan erhålla gratis bojar är inkorrekt och påståendet om att upphandlingens utformning missgynnat Shore Safety och att upphandlingen därför bör göras om pga. brister i det konkurrensuppsökande skedet saknar således grund. Då staden utformat upphandlingen så att den är konkurrensneutral kan staden inte se på vilket sätt denna post inneburit skada för Shore Safety.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 4 kap. 1 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 20 kap. 6 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU eller någon annan bestämmelse i den lagen och detta medfört att leverantören lidit skada eller kan komma att lida skada ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Av regelverket följer ett krav på orsakssamband mellan å ena sidan den upphandlande myndighetens överträdelse av de grundläggande principerna eller bestämmelserna i lagen och å andra sidan den skada som den sökande leverantören har lidit eller kan komma att lida. Skadan ska drabba den leverantör som begär överprövning.

Förfrågningsunderlaget i relevanta delar

I avsnitt 1.7.1 *Ifylld anbudsprislista* i upphandlingsdokumentets förfrågningsunderlag anges bl.a. följande.

Anbudsgivare ska offerera utifrån givna förutsättningar lämna pris på samtliga rader/positioner, markerade med blå färg. Offererade produkter ska uppfylla de specifikationer/beskrivningar som angivits för respektive produkt.

I bilagan anbudsprislista anges bl.a. följande.

Position	Specifikation
1	FOT, Rostfri för Livräddningspost
2	STEGE, 3,5 meter, aluminium, för Livräddningspost inklusive valbart väggfäste/stolpfäste. Stegen skall flyta.
3	LIVRÄDDNINGSHAKE, 5 meter, RÖD. Haken skall flyta inkl infästningar
4	LIVRÄDDNINGSBÅGE (för stege 3,5 meter)
5	KAJSTEGSKONSOL, (galvad) för stege
6	HANDTAG, (böjd, galvad för kajstegskonsol)

7	LIVRÄDDNINGSTEGER, 3,5 meter (För kajstegskonsol). Stegen skall flyta.
8	Livräddningsstege, 4,5 meter (För kajstegskonsol). Stegen skall flyta.
9	BOJSTOLPE, 1,5 meter, aluminium med godkänd reflex.
10	FOT, till bojstolpe (rostfri)
11	LIVBOJ, FP450 Röd/vit, SOLAS godkänd
12	MÄRKNING Livboj med stadens namn
13	KASTLINA, till livboj FP450, 25 meter. Inkl. platskassett
14	LIVBOJSHÅLLARE, (inklusive väggfäste)
15	Livräddningsflotte – enligt SRVFS 2007:5

I upphandlingsdokumentets, *Frågor och svar*, står följande:

7. Publik fråga från Shore Safety

I anbudsprislistan: Position 5, 6, 7 alternativt 5, 6 + 8 blir två olika längder på kajstege. Det kallar vi lejdare då de är fastmonterade på kajen. Är det acceptabelt med fasta lejdare i varmgalvat material? Är det acceptabelt med kättinglejdare i varmgalvat material? [...]

Publikt svar från Malmö stad:

Är det acceptabelt med fasta lejdare i varmgalvat material?

Svar: Nej krav kvarstår.

Är det acceptabelt med kättinglejdare i varmgalvat material?

Svar: Kättinglejdare accepteras eftersom den motsvarar position 5. Beträffande varmgalvat material se ovan.[...]

Förvaltningsrättens bedömning

Den första frågan förvaltningsrätten kommer pröva är huruvida upphandlingsdokumentet är otydligt och därmed strider mot de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU på så vis att upphandlingen ska göras om.

Inledningsvis prövar rätten huruvida upphandlingsdokumentet har varit otydligt avseende vad som får offereras, och i vilket material, på position 5, 6 och 7 alternativt 5, 6 och 8 i anbudsprislistan.

Frågor och svar utgör en del av upphandlingsdokumentet. Genom frågor och svar under en upphandlings anbudsfas kan en upphandlande myndighet normalt endast läka smärre otydligheter i upphandlingsdokumentet. Position 5, 6 och 7 alternativ 5, 6 och 8 utgör i färdigställt skick en lejdare. Rätten konstaterar att det i upphandlingsdokumentets anbudspriselaga tydligt framgår att position 5 och 6, dvs. kajstegskonsol och handtag, ska vara i galvat material. För position 7 och 8, vilket är två olika längder på livräddningsstege, uppställs inget materialkrav. Däremot uppställs kravet att stegen ska kunna flyta.

I frågor och svar har Shore Safety ställt den fråga som tidigare redovisats avseende nu aktuella positioner. Förvaltningsrätten konstaterar att staden har godkänt att den produkt som Shore Safety vill offerera, en kättinglejdare, motsvarar position 5. I position 5 uppställs kravet, visserligen för kajstegskonsol, att materialet ska vara galvat. Det är dock förvaltningsrättens uppfattning att materialkravet för kättinglejdare inte blir tydliggjort genom det svar som staden ger i upphandlingsdokumentets ”Frågor och svar”. Den hänvisning som görs i svaret om kättinglejdare till svaret på föregående fråga om fasta lejdare bringar ingen klarhet i huruvida det är kravet på fasta lejdare eller varmgalvat material, eller möjligen bådadera, som kvarstår. Det är därför svårt att utifrån de frågor och svar som finns på fråga 7, och upphandlingsdokumentet i övrigt, förstå om det finns ett krav på varmgalvat material eller inte för den produkt som Shore Safety vill offerera i form av en kättinglejdare. I sammanhanget kan framhållas att något materialkrav inte är uppställt under positionerna 7 eller 8. Upphandlingsdokumentet får därmed anses ha blivit så pass otydligt genom frågor och svar att en rimligt informerad och normalt omsorgsfull leverantör inte kan lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Det framgår inte klart vilka krav som faktiskt efterfrågas på de offererade produkterna, vilket därmed står i strid med likabehandlings- och transparensprincipen. Shore Safety har därför haft anledning att

tro att produkten bolaget erbjudit i form av en kättinglejdare kommer att jämföras mot kraven som uppställs i position 5. Vad staden invänt om att Shore Safety bör känna till skillnaden mellan konsol och lejdare, och vad staden i övrigt anfört, medför ingen annan bedömning.

Förvaltningsrätten kan därmed konstatera att staden har presenterat ett otydligt upphandlingsdokument. Till följd av bristerna i upphandlingsdokumentet har Shore Safety lidit eller riskerar att lida skada genom att inte ha haft möjlighet att lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Eftersom bristerna hänförs till upphandlingsdokumentet har de påverkat det konkurrensuppsökande skedet. Upphandlingen ska därför göras om.

Med denna utgång finner förvaltningsrätten inte skäl att pröva de övriga invändningar som Shore Safety framställt i sin begäran om överprövning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1B LOU)

Madeleine Westberg

Hedvig Areskoug har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.** Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövnings-tillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.

